

VÍNA NĚMECKA

Údolí Sály a Unstruty

Nejsevernější a třetí nejmenší vinařský region Německa leží na půdě někdejší NDR mezi Lipskem a Erfurtem v údolích Sály a Unstruty. Vinohrady zkrášlují břehy zmíněných toků i okolní pahorkatinu (odtud přívlastek Toskánsko severu) a zasahují na území tří spolkových zemí: Saska-Anhaltska (603 ha), Durynska (54 ha) a Braniborska (7 ha).

popiska

Jak potvrzuje darovací listina císaře Svaté říše římské Oty III. benediktinskému klášteru v Memleben (998 n. l.), historie vinohradnictví v Sasku-Anhaltsku je více než tisíciletá. Existují rovněž zmínky o vinicích u Mansfeldských jezer poblíž Halle (973 n. l.) a ještě dřívější kultivaci révy vinné na západě Durynska (786 n. l.). Dodnes se zachovala vinice Pfortenser Köppelberg, založená cisterciáky u Bad Kösen (1154) a na dlouhou vinohradnickou tradici ukazuje i vinný hrozen ve znaku města Jeny. V 16. století, před nástupem reformace (Sasko-Anhaltsko je rodištěm Martina

Luthera), činila plocha vinic 10 000 ha. Následné nepokoje, rušení klášterů, ale také ochlazení klimatu a růst popularity jiných plodin a nápojů, včetně kávy a čaje, způsobily pokles produkce i poptávky. Brambory a řepa vítězily. Po Vídeňském kongresu (1815) připadlo Sasko-Anhaltsko Prusku a celní bariéra vůči dovozu vín oživila místní vinohrady. Jenže koncem 19. století nastoupily oidium (padlí révové), peronospora (plíseň révová), phyloxera (mšička révo-kaz) a po první světové válce zbyla sotva stovka hektarů vinic. Jejich obnova započala ve větší míře teprve v 50. le-

tech 20. století a na sklonku komunistické éry bylo révou vinnou osázeno 480 ha zemědělské půdy. Třicetistupňové mrazy v roce 1987 sice celý resort vrátili o pár desítek let zpět, ovšem příliv kapitálu v 90. letech umožnil výsadby až k současným 664 ha.

Toskánsko severu / Údolí řeky Sály a jejího přítoku Unstruty leží na sever od 51. rovnoběžky, donedávna považované za hraniční čáru smysluplného vinohradnictví. Werderaner Wachtelberg (Braniborsko), jihozápadně od Berlína, býval dokonce prezentován

jako nejsevernější vinohrad světa (dnes jeho místo zaujal Blaxsta Ving rd, jihozápadně od Stockholmu). I v době globálního oteplování překračuje průměrná teplota na vinicích Saale-Unstrut jen těsně 9 °C a nízký srážkový úhrn (500 mm/rok) řadí tento region k nejsušším v Německu. Slunečního svitu je naštěstí dostatek, dokonce podobně jako na Mosele (1 600 h/rok). Hektarové výnosy jsou na německé poměry nízké, díky proměnlivosti počasí přesto nebývá snadné dosáhnout pravidelně vyzrálости pozdních sběrů (spätlese) či výběrů z hroznů (auslese). Vína jsou obvykle suchá, svěží a jednoodrůdová. Dominantním kultivarem je Müller-Thurgau (124 ha), následují Weißburgunder (77 ha), Silvaner (58 ha) a Riesling (49 ha), dále Kerner (43 ha), Bacchus (30 ha), Traminer a Grauburgunder neboli Pinot gris (29 ha). Pozici nejrozšířenější odrůdy s modrými hroznů obsadil zásluhou posledních výsadeb Dornfelder (47 ha), který předstihl tradiční Blauer Portugieser (46 ha) a Spätburgunder alias Pinot noir (27 ha). Mezi desítkou dalších v pořadí nechybí ani moravské André (3 ha).

Srdeční záležitost / Weingut Herzer založil Stephan Herzer (používá slogan *Wein mit Herz*) poté, co v roce 1992 přesídlil do bývalé NDR z rodného Porýní-Falce. Postupně zakoupil 20 ha vinic, které obhospodařuje v souladu s pravidly integrované produkce hroznů: Riesling na terasách Großjenaer Blütengrund, ostatní kultivary v polohách Naumberger Steinmeister a Dornfelder Rappental. Zprvu byl pouze vinohradníkem a celá sklizeň končila ve freyburgských velkovýkupnách. Od podzimu 2000 hrozny vinifikuje v res-

taurované selské usedlosti v Roßbachu a v současnosti uvádí na trh ročně 120 000–150 000 láhví výlučně jednoodrůdových vín. Vedoucí odrůdou, zabírající více než třetinu vinic, je Weißer Burgunder (vinař jej doporučuje k rybě na grilu a kořenitým jídlům). Grauer Burgunder je k radosti Stephana Herzera pravidelně polosuchý, avšak jeho největší chloubou je Silvaner. Tradiční místní kultivar dává na vápenitém podloží svěží vína s citrusovými tóny, která jdou na dračku v sezoně chřestů. Do naší ochutnávky jsme vybrali André rosé, jehož je Stephan Herzer jediným producentem v Německu, i když „pět hvězdiček“ by získal Silvaner Auslese 2006 zrající v malém dubovém sudu a prezentující se vůní topinky s medem (vznikl náhodou, v plánu bylo ponechat hrozny na ledové víno, jenže botrytida přišla dříve než mrazy...).

Hobby na plný úvazek / Weingut Seeliger zpracovává plody 17 ha vinic (Englischer Garten, Wetterzeuber Bischofsleite a Naumberger Göttersitz) v ovocitá suchá vína s pikantní kyselinkou i polosuché a polosladké pozdní sběry a výběry z hroznů. Dědeček nynějšího majitele, Dr. Rudolf Seeliger, pracoval v letech 1920–1941 ve šlechtitelské stanici v Naumburgu. Půl století poté začínal na naumburských terasách jeho vnuk Stephan jako hobby-vinohradník. V roce 1998 vysadil 4 000 keřů v poloze Englischer Garten a stal se jedním z řady dodavatelů Winzervereinigung Freyburg-Unstrut, největšího vinařství oblasti Sály a Unstruty. O 12 let později získal opuštěný sklad nápojů a proměnil jej ve sklepní hospodářství, produkující 100 000 l vína ročně (půl na půl sudové a lahvo-

Herzer André Rosé 2007 – lososově růžová barva, atraktivní aroma malých lesních jahod, v chuti plnější, perzistentní, s přiměřenou kyselinkou a vyšším zbytkovým cukrem ★★★ ½

Seeliger Cabernet Mitos 2007 – temně granátová až černočervená barva, ve vůni tóny borůvek, ostružin, smetany a čokolády, víno středně plné, harmonické a dlouze dozívající ★★★★

Thüringer Auxerrois 2007 – velmi světlá zelenožlutá barva, intenzivní aroma hrůšek, bělomasých broskví i náznak citrusových plodů, na patře svěží, lehčí a příjemně pitelné ★★★ ½

Hodnotící stupnice: ★★★★★ vynikající, ★★★★ velmi dobré, ★★★ dobré, ★★ pitelné, ★ nepitelné

vané). Hrozny teď dokonce nakupuje od jiných pěstitelů. Ve vlastních viničích (vzdálených 15–25 km) pěstuje 19 odrůd a třetinu plochy tvoří kultivary s modrými hrozny. Ve sklepě používá plastové nádoby, archaické ocelové tanky i nerezy a několik barikových sudů pro odrůdu Regent. Preferuje umělohmotné zátky, korkem uzavírá jen vína zrající v barriques. Mezi vyhledávané kuriozity patří Kernling (voňavější varieta Kerneru s růžovými bobulemi), Schwarzriesling (Pinot Meunier čili Mlynářka) a Rondo (rezistentní modrý kultivar vyšlechtěný prof. Vilémem Krausem).

Nejlepší na východě / Weingut Uwe Lützkendorf v Bad Kösen navazuje na rodinnou tradici, jejíž kořeny sahají do roku 1893. Už tehdy sklízel nestor rodu Artur Lützkendorf hrozny z Karsdorfer Hohe Gräte (svažitost dosahuje 45 %). Jeho dva hektary vinic byly zabaveny při kolektivizaci v roce 1959. Syn Udo nastoupil roku 1960 coby sklep mistr do státního statku (dnes Landesweingut Kloster Pforta) a do důchodu odcházel z ředitelského křesla. Rodinný majetek obnovil po sjednocení Německa zakladatelův vnuk Uwe. Vinařské zkušenosti nasbíral v Porýní a mikro-regionu Hessische Bergstraße. Nově přikoupil 8 ha vinic, v nichž hlavní úlohu sehrává Silvaner (35 %): Freyburger Edelacker a Pfortenser Köp-

pelberg (nejstarší vinohrad v údolí Sály). Díky nemilosrdné selekci hroznů a snoubení moderní technologie s dubovými sudy a několikaměsíčním ležením na kvasnicích dnes vyrábí standardně „čtyřhvězdičková“ vína: Minerální Riesling, mohutný Weißburgunder a Roter Traminer, jenž voní jako divoké růže (zatímco Gewürz, jak říká Uwe Lützkendorf, voní po pivoňkách). To vše vedlo k jeho přijetí (jako prvního zástupce z údolí Sály a Unstruty) mezi členy VDP, prestižního sdružení německých výrobců jakostních a predikátních vín, a nadmíru příznivému hodnocení (nejlepší vinař východního Německa) na stránkách respektovaného průvodce *Gault Millaut*.

Největší ze soukromníků / Thüringer Weingut Bad Sulza je jedním ze dvou vinařství Svobodného státu Durynsko a největším soukromým producentem vína v údolí Sály a Unstruty (větší jsou pouze Winzervereinigung Freyburg-Unstrut a Landesweingut Kloster Pforta). Založeno bylo roku 1992 a po šest let trávající přestavbě seleského dvora v Sonnendorfu v high-tech vinařství (vše v nerez, řízené kvašení, sur-lie, barriques, cross-flow filtrace etc.) zpracovává surovinu ze 37 ha vinic v katastru Sonnendorfu a Auerstadtu. Objem sklizně bývá údajně desetkrát nižší než na jihu Německa. Pro region typický Müller-Thurgau doprovází

v první řadě Kerner (zdroj známkového vína Justinus K.) a celá rodina burgundských odrůd, překvapivě zde dozrává také Muskateller (Muškát žlutý). Králem modrých odrůd je Regent (např. pro vlajkovou loď vinařství „červené z Toskánska severu“ Herzog von Auerstadt s 14 obj. % alk.), úspěšná jsou další německá novošlechtění Cabernet Dorsa (Dornfelder x Cabernet Sauvignon) a Cabernet Mitos (Frankovka x Cabernet Sauvignon), jakož i málokde vídané (natož lahvované) švýcarské rezistentní kultivary Pinotin a Cabertin. Tři čtvrtiny produkce (200 000 láhví ročně) zastupují suchá a přísně reduktivní bílá vína, ignorující označení kabinet či pozdní sběr (etikety s typicky zkoseným pravým horním rohem uvádějí až vyšší stupně přívlastků). Nechybí cuvées a vína zrající v barikových sudech z durynských dubů.

Ve stínu lípy / Weingut Klaus Böhme sídlí na 300 let starém statku pod o něco mladší lípou v Kirchscheidungenu. Klaus Böhme, jehož předkové kdysi sváželi sklizené hrozny loďkami po řece Unstrut, obnovil vinařství v roce 1994. Místní rádi zdůrazňují, že zatímco podél Sály jsou půdy různorodé a smíšené, údolí Unstruty tvoří téměř výhradně vápenec. Klaus Böhme s rodinou má na starosti 8 ha vinic v polích Dorndorfer Rappental, Großjane-ar Blütengrund a Burgscheidunger Veitsgrube. Ročně produkuje 100 000 láhví jednodrůdových a většinou suchých vín (70 % Silvaner, Weißburgunder, Riesling a Müller-Thurgau), předurčených k partnerství s jídlem a konzumaci nejlépe do roka a do dne. Bílá vína totiž procházejí přísně řízeným kvašením a lahvuji se ještě před koncem roku, aby byla na trhu co možná nejdříve. Červená vína tráví na slupkách maximálně 6–10 dnů, neboť, jak tvrdí vinař, ovocitost je důležitější než třísloviny. Veškerá vína navíc uzavírají plastové zátky. Zajímavostí v nabídkovém listu je Frühburgunder alias Jakubské či Pinot Madelaine (často v růžové podobě) a neprodejnou vzácností (vinařovo svatební víno) petrolejově vyzrálý „čtyřhvězdičkový“ Riesling Spätlese 2000.